

55 LET ČINNOSTI TOXIKOLOGICKÉHO INFORMAČNÍHO STŘEDISKA NA KPL

MUDr. Jiří Hlušička, MUDr. Hana Rakovcová
Toxikologické informační středisko
Kliniky pracovního lékařství VFN a 1. LF UK

Okolnosti vzniku toxikologických středisek

- Prudký rozvoj průmyslu
- Sběr informací o toxických látkách
- V **USA** první toxikologické středisko r. **1953** v **Chicagu**, r. 1958 vznik AAPCC
- V **Evropě** první TS v Holandsku, Německu, Švédsku, **Československu r. 1961**
- r. 1964 vznik EAPCCT - European Association of Poisons Centres and Clinical Toxicologists

Založení TIS

- Již v 50. letech **Prof. K. Rejsek** vypracovával kartotéku toxických látek pro potřeby KPL
- **r. 1961** – po návratu z USA založil toxikologické středisko na Klinice nemocí z povolání **Prof. J. Teisinger**

- **r. 1962** o existenci TS informována zdravotnická zařízení
- **r. 1964** oficiální pojmenování **TIS**, členství v EAPCCT

Činnost TIS v minulosti

- **1961 MUDr. J. Filipová a PhMr. D. Šedivcová** začaly tvořit rozsáhlou kartotéku toxických látek

- Informace z knih, od výrobců chemikálií
- Konzultace pouze pro zdravotnická zařízení
- Od roku 1989 konzultace i pro laickou veřejnost

Evidence dotazů před příchodem moderní techniky

D O T A Z

Název přípravku ..... *teroxid manganu* .....

Jméno tážajícího se ..... *dr. Kaminová* .....

Ústav ..... *neurologie Bulovka, Praha 8* .....

Oddělení ..... *dojemné odd.* .....

Jméno pacienta ..... *Laffer Aleš, 6 mis.* .....

Příčina dotazu a doporučená terapie :

*malá myšlenka dítěte dole 1/2 krátké
3% H₂O₂. Dítě, které je celkové
dětské - celkové málo v nízké výšce
je norm.
Dop. ještě od vyř., že podle labor.
další postup.*

D O T A Z

Název přípravku ..... *Radeplus* .....

Jméno tážajícího se ..... *Křístina z oddělení* .....

Ústav ..... *neurol. klinika* .....

Oddělení ..... *dětské (2)* .....

Jméno pacienta .....

Příčina dotazu a doporučená terapie :

*4 děti (2, 3, 4 a 7 let) měly
asi v 18h. celk. 30tbl Radeplusu
a k tomu snad ještě po 1tbl
Theadrylu.
1 dítě (2 letě) spavé, jiná dítě
celk. norm.
Dopor. vyřadit a Therapie (dle
hart)*

Dne :

23/9/711 23,30h.

Podpis :

[Signature]

Datum: 23.07.1998 Čas: 08.15 Služba: 209

Peřpravek: Roundup

Msto: Praha 2 Fakulta všeobecného lékařství

Uolající: MUDr. Verneřová Oddělení: I. pathol. anat. ústav, Stu

PACIENT - Peřjmení: Jméno: Marie RV: 585407/045 Narozen: 07.04.1950 Uzk: 48 r. ZP: 111

Evidence dotazů

S ten strana otaz ditace K itéria isk onec 13:44

Datum: 23.07.1998 Čas: 08.15 Služba: 209

PeřPRAVEK: Roundup Typ: Jiné pesticidy Počet: 1

Peřjmení pacienta: Jméno: Marie Uzk pacienta: 48 r.

Doba: nad 24 hodin Intoxikace: Inhalace Zpřsob: Profesionální Peřznaky: Šartí Dávka: Neznámá

Kódy vřkonu: 92111 - lékař Dg: T65

[X] Akutní [X] Iádost o zprávu Zaslána: 26.01.1999 Dořla:

Texty < Strana 1 >

Přípravek

Kategorie: Typ Podtyp Počet:

Přípravek:

Seznam přípravků:

Hmotnost pacienta: kg

Název přípravku	Účinná látka	Množství	Jednotky	Počet	Přepočet [mg/kg]

Pacient

Příjmení: Jméno: RČ: Narozen: Věk:

Pohlaví: Pojišťovna: Všeobecná zdravotní pojišťovna Hmotnost: kg

Tazatel

ICP: Odbornost: NS: Město: Ústav: Odd.:

Jméno: Kdo se ptá: Tel: Tel domů: E-mail:

Detail

Doba: Intoxikace: Důvod: Dávka:

Prognóza: Příznaky: Typ zvracení: Zvracení:

První pomoc

První pomoc:

Terapie

Výplach: Aktivní uhlí: Doporučený postup: Eliminační metoda:

Ostatní informace

Kód výkonu: Diagnóza:

Akutní: Export ZP: Tisk: Zpráva: Zpráva zaslána: Zpráva doručena: Referovat Jen pro průmyslová použití Zkontrolováno

Text dotazu:

Šablona odpovědi:

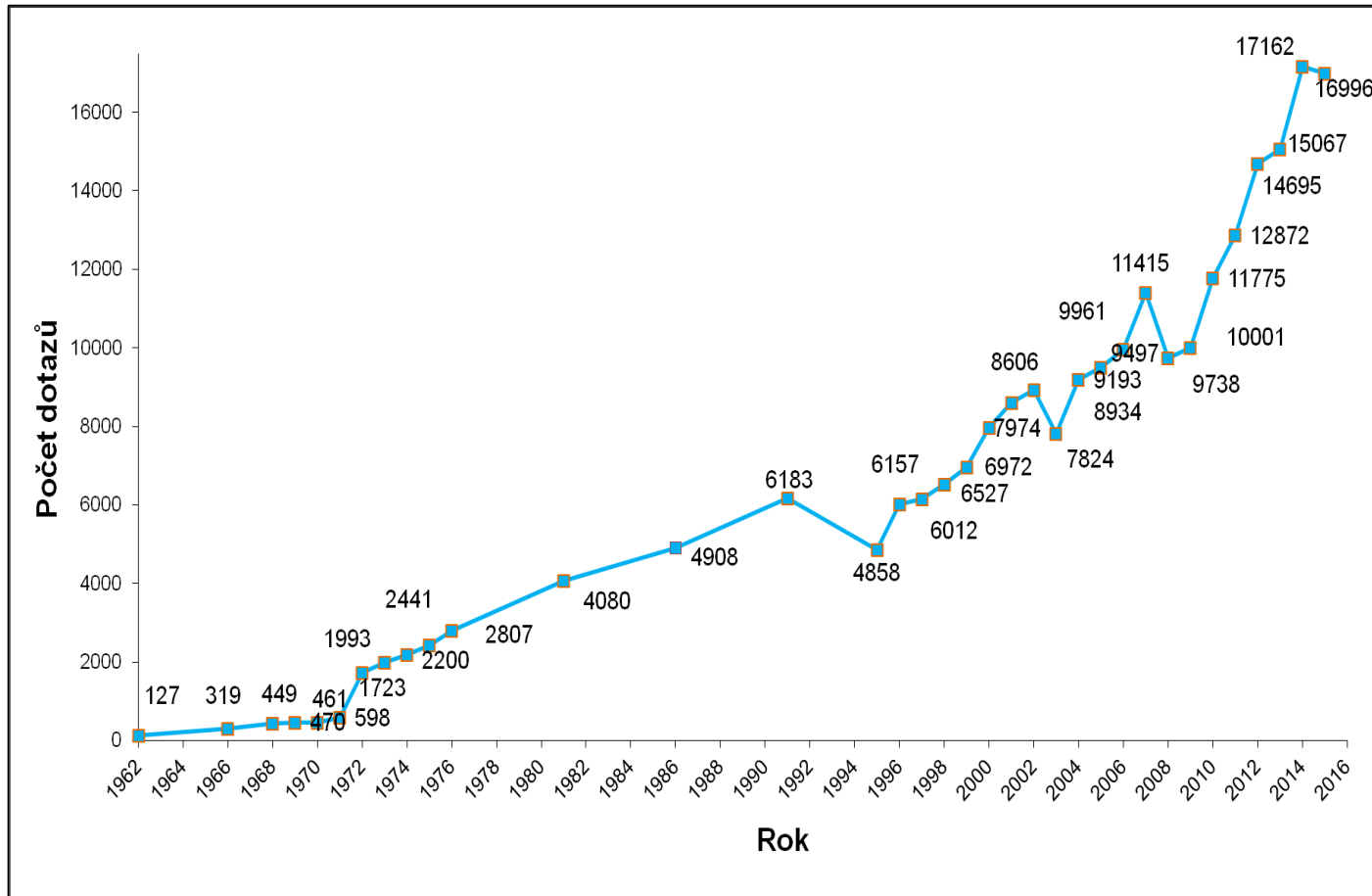
[Benzín 10-500 ml][Datum a čas: 24. 1. 2017 (úterý) 11:48][Muž Dospělý/á věk 60 roků/let]

Pán před půl hodinou vypil 10 - 500 ml benzínu. Je to bezdomovec, má příznaky opilosti.

Odpověď na dotaz:
 500 ml by byla letální dávka, odsát žaludeční obsah. Těžká otrava již po 1 ml/kg. Zajištění vitálních funkcí, pozor na rozvoj aspirační pneumonie. Po 24 hod. kontrolní rtg hrudníku, antibiotika při příznacích. Vyšší množství benzínu již má arytmogenní potenciál.

Evidence dotazů dnes

Vývoj počtu dotazů od založení TIS po současnost

Genius loci TIS

Činnost TIS dnes

- Poskytování **konzultací** zdravotníkům a laikům
- Provoz toxikologické **databáze** a databáze bezpečnostních listů. Webové stránky TIS.
- Vzdělávací a vědecká aktivita
- Zásoby **antidot** k léčbě otrav chemickými látkami
- Specifické léčebné programy
- Toxikovigilanční činnost a farmakovigilanční činnost
- Projekty

- Plníme funkce celostátní zásoby neregistrovaných **antiinfektiv, antituberkulotik, antiparazitik**. Ta v roce 2016 poskytl TIS na základě **68 žádostí 19 zdravotnickým zařízením v České republice v počtu 394 balení**. Jsou to život ohrožující onemocnění – těžká **tuberkulóza, malárie, vzteklna, botulismus**, atd.
- Poskytujeme léčebná séra v případě uštknutí **exotickými hady**
- Plníme funkce státní **zásoby radioantidot** pro případy radiačních nehod, jsme jediným místem v republice, kde jsou uložena radioantidota
- V roce 2016 poskytl TIS na **základě 22 žádostí 15 zdravotnickým zařízením celkem 105 balení antidot nebo antisér**.

Prof. MUDr. D. Pelclová, CSc.

Doc. MUDr. S. Zacharov, Ph.D.

MUDr. H. Rakovcová

Mgr. K. Mrázová, Ph.D.

MUDr. H. Farná

Mgr. L. Neuschlová

MUDr. J. Hlušička

PharmDr. E. Lacinová

Konzultační činnost

224 919 293

224 915 402

Česká databáze **TISman**

TOXBASE (UK)

TOXINZ (NZ)

POISINDEX – MICROMEDEX (USA)

GIZ-WIKI (DE)

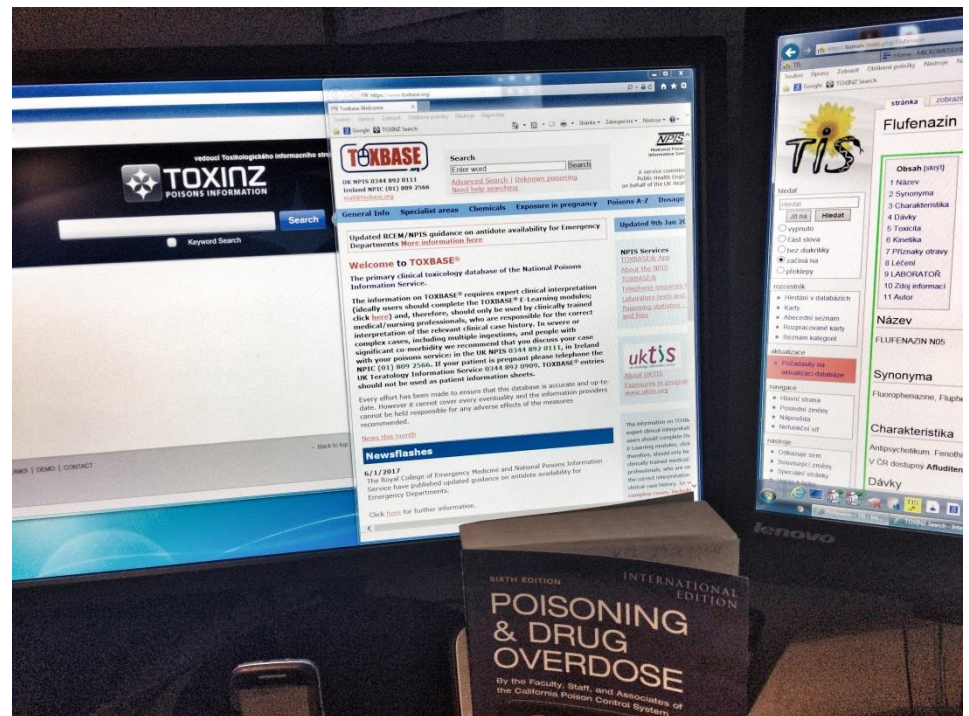
DATABÁZE BEZPEČNOSTNÍCH LISTŮ

CHLAP

Chemické databáze

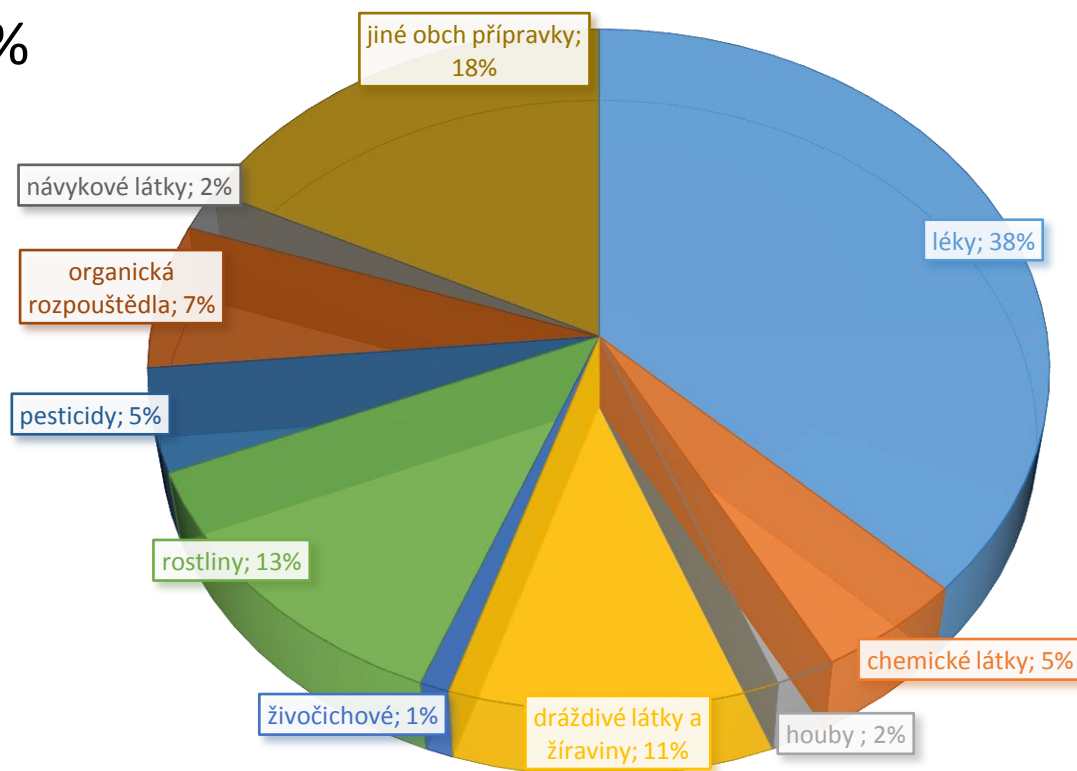
Spolupráce s botaniky, mykology

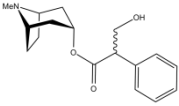
...

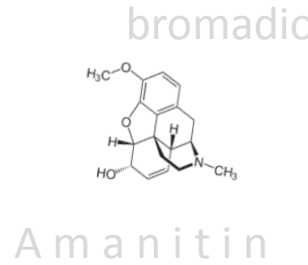
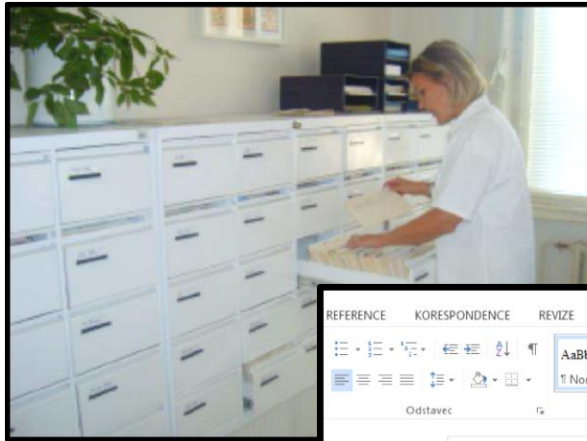
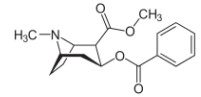
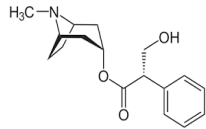
Konzultace na TIS

- Denně 40 – 70 konzultací
- Ročně 17 000
- Dotazy zdravotníků 46 %
- Dotazy laiků 54 %

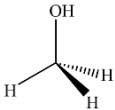

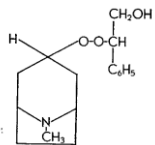
Aktualizace informací

Cocai

Metanol

GAMMA HYDROXYBUTYRÁT (GHB)

Sedativní návyková droga, látka rovněž (zne)užívaná v kultuře hmoty. Léčebně se dnes již zřídka užívá při terapii narkolepsie a anestetikum.

SYNONYMA:

γ-hydroxy butyrát, gamma hydrát, gamma hydroxybutyrová kyselina, oxibát, gamma butyrylakton, tekutá extáze, cherry menth, easy fantasy, VIT- G, G, gobbe, aj.

CHARAKTERISTIKA:

Krystalická látka, rozpustná ve vodě – přimíchává se do drinků.

MECHANISMUS ÚČINKU:

GHB je metabolizován na **sukcínát semialdehyd** a neurotransmitter (GABA).

Gama hydroxybutyrátu (GHB) působí jako: Inhibiční neurotransmitter regulující dopaminergní neurony.

Tlumí nervový systém, ale vyvolává euforii.

Potlačením mozkomíšní osy vyvolává anestetický účinek.

TOXICITA:

Stanovit toxickou dávku u poulčních drog je problematické.

U GHB se za toxickou dávku považuje **20 mg/kg**. (ToxBa)

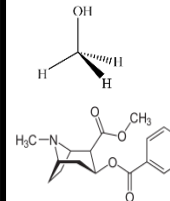
Nástup / trvání příznaků:

Ve většině případů se známky intoxikace objeví během 1 hodiny po požití a ustoupí během 4 až 8 hodin po nástupu. Zotavení z komatu, pokud k němu dojde, je obvykle rychlé. Jsou známy případy, kdy slabost, bolest hlavy, únava, nauzea přetrvávaly tři dny po požití.

Abstinenční syndrom, který může začít během 1 až 12 hod po aplikaci poslední dávky, může pokračovat po dobu 3 až 21 dnů.

Závažnost intoxikace:

Mírná	Středně těžká	Těžká
Euforie	Bradykardie	Respirační deprese
Ospalost	Hypotenze	Koma
Závrať	Myoklonické záchvaty	Rhabdomyolýza

lyphosat

perviti

Antidota, SLP

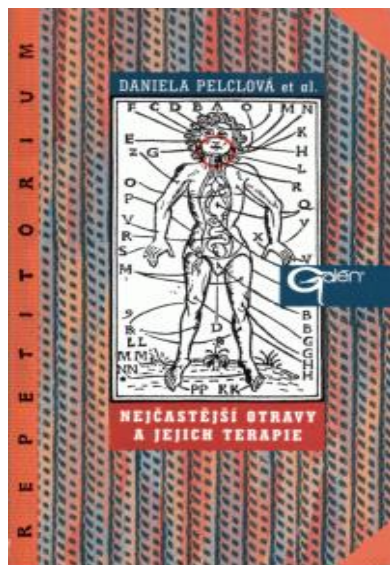

- Na začátku tisíciletí nebyla v ČR dostupná neregistrovaná antidota pro léčbu akutních intoxikací
- **TIS od roku 2004** na základě splnění podmínek Zákona o léčivech č. 378/2007 Sb. o léčivech a o změně některých souvisejících zákonů **získal postupně souhlas se specifickými léčebnými programy (SLP) na 14 různých antidot, 1 antitoxin a 3 antiséra** a tím i možnost se jimi předzásobit
- Nákup léčiv se hradí z dotací, které na základě žádostí poskytuje Ministerstvo zdravotnictví ČR
- Od roku 2011 spotřebovaná léčiva TIS žadatelům fakturuje a za získané prostředky zásoby doplňuje
- **Od roku 2008 je část zásob umístěna také ve FN Olomouc**
- **Od roku 2014 TIS z důvodů snadné dostupnosti provozuje také sklad v ČR neregistrovaných antiinfektiv, na která má schválených celkem 13 specifických léčebných programů**
- Informace o dostupnosti a možnosti získání antidot , antitoxinu, antisér a antiinfektiv jsou na webové adrese www.tis-cz.cz

Vzdělávací a vědecká aktivita

- Pre- i Postgraduální výuka studentů
- Vědecké projekty
- Aktivní účast na mezinárodních kongresech

- Prospektivní studie dlouhodobých zdravotních následků akutních intoxikací **metanolem**
- Prevence a včasná diagnostika nádorových onemocnění u osob exponovaných **nanočásticím** v pracovním prostředí
- Euro-DEN Plus Research Project
- **LiquiCaps** Project: Sledování příčin a následků expozice všem typům detergentů v rozpustných obalech.
- „A.I.S.E. - Incident Statistics Data Collection for Unit-Dose Automatic Dishwashing (ADW) **Detergents 2016**“.
- **Farmakovigilance** v Toxikologickém informačním středisku

TIS v budoucnosti?

- Dostatek prostředků
- Dostatečný počet zaměstnanců
- Důstojné prostory
- Zajímavé vědecké projekty

DĚKUJI ZA POZORNOST!